

5. Константин Харский о системе ценностей и ее влиянии на человека. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.zubry.ru/articles/2009/05/konstantin-harskij-o-sisteme-cennostej-i-ee-vliyanii-na-cheloveka>.
6. Константин Харский. Принципы ценностного управления [Электронный ресурс] / Константин Харский. – Режим доступа : <http://www.ipnpu.ru/article.php?idarticle=003076>.
7. Яковлев, Е. Г. Эстетика [Текст] : учебное пособие / Е. Г. Яковлев. – М. : Гардарики, 2004. – 464 с.

Summary

Investigational the valued orientations of students, them the actual and desired state. Opinion of students is studied of presence and priority of groups of values for other students. Investigational students have inter-communication of groups of values in the actual and desired state.

Отримано 21.04.2010

УДК 336(477):339.7

Д.М. Дмитренко, аспірант Інституту політології та права
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова,
м. Київ

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ЗАЛЕЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ВІД ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ

У статті запропоновано методичні підходи до оцінки рівня залежності національної фінансової системи від зовнішніх факторів на основі статистичного аналізу економічних даних розвинутих країн світу. Згідно з запропонованими підходами проведено оцінку рівня залежності ряду розвинутих країн від зовнішніх факторів, а також економіки України за період з 2005 до 2008 року.

Ключові слова: фінансова система, методика оцінки рівня залежності від зовнішніх факторів, фінансово-економічні показники.

Постановка проблеми. Вплив глобалізаційних процесів на національні економіки, а також фінансово-економічна криза, що розпочалася у 2007 році і триває до сьогодні, обумовлюють необхідність реорганізації як національних економічних систем у цілому, так і окремих її компонентів. Фінансова система є ключовою складовою економіки країни, тому насамперед підлягає реорганізації У протилежному випадку національна економічна система втратить конкурентоспроможність на світовому ринку.

Для того, щоб обґрунтувати негайну необхідність реорганізації фінансової системи України, нами пропонується оцінити рівень її залежності від впливу зовнішнього економічного середовища. Крім того, важливим є визначення тих сфер або напрямів фінансових потоків,

які на сьогодні є найбільш залежними від зовнішнього середовища. Передусім слід реформувати ці напрямки.

Аналіз останніх публікацій. Проблемам функціонування та взаємодії фінансових систем, а також методичним підходам щодо оцінки фінансових показників присвячені праці таких вчених-економістів: В. Федосова, В.П. Москаленка, В. Кротюк, Л.О. Миргородської, В.М. Опаріна, М.І. Карліна, Д. Ховарда та ін.

Метою статті є розробка методичних підходів до оцінки рівня залежності національної фінансової системи від зовнішніх факторів.

Виклад основного матеріалу. Для оцінки рівня залежності ми пропонуємо проаналізувати основні складові зовнішньоекономічних фінансових відносин держави та їх місце у формуванні, розподілі і перерозподілі ВВП країни.

На нашу думку, до таких показників варто віднести такі: експорт, імпорт, зовнішній товарообіг, зовнішній державний борг, прямі іноземні інвестиції, сальдо платіжного балансу, міжнародні резерви країни.

На основі цих показників нами пропонується розрахунок таких співвідношень:

- 1) частка імпорту у ВВП = імпорт / ВВП;
- 2) частка експорту у ВВП = експорт / ВВП;
- 3) частка зовнішнього товарообігу у ВВП = зовнішній товарообіг / ВВП;
- 4) рівень державного боргу = зовнішній державний борг / ВВП;
- 5) рівень інвестиційної привабливості = прямі іноземні інвестиції / ВВП;
- 6) частка сальдо платіжного балансу у ВВП = сальдо платіжного балансу / ВВП;
- 7) рівень забезпеченості міжнародними резервами = міжнародні резерви / капітал національної банківської системи.

Оскільки встановлених нормативів за даними показниками не існує, нами буде проведено аналіз по кожному з них на предмет виявлення їх типових значень, а також типових зон зміни. Для бази аналізу ми взяли статистику за останні 10 років по країнах великої двадцятки. Інформаційною базою аналізу стали дані Міжнародного валютного фонду (офіційний сайт www.imf.org).

Основою розрахунків є елемент – описова статистика програми MS Excel, при цьому перед тим як здійснювати розрахунки, нами дещо корегувалась вибірка – відсіювались нетипові значення (1-2 мінімальні та максимальні значення), оскільки деякі країни через власні особливості показували результати, що значно відрізнялись від більшості. На-

приклад, за показником співвідношення зовнішнього боргу до ВВП основна маса країн коливалась у межах 20-100 %, в той час як показник Великобританії становив 402 %. Якщо включити його до розрахунків, то середнє значення буде дуже завищеним (невиправдано завищеним), а показник стандартного відхилення теж значно збільшиться, що спотворить результати аналізу і призведе до хибних висновків.

Як показав проведений нами аналіз, дані за показниками розподілені досить нерівномірно, що обумовлено особливостями національних економік і ступенем їх залучення та залежності від зовнішньоекономічних зв'язків. Втім, результати стандартної помилки свідчать про незначну погрішність у результатах, тобто отримані нами значення достатньою мірою відображають реальне становище.

В основу пропонованої нами методики покладені середні значення показників, що будуть виступати певною мірою нормативними значеннями. Для підвищення якості аналізу ми пропонуємо побудову інтервалів зміни показників, що будуть більш чітко характеризувати ступінь залежності національної економіки від зовнішнього середовища.

Згідно з нормальним законом розподілу середнє значення, скореговане на стандартне відхилення, має покривати 70 % всіх можливих результатів, тобто з точки зору аналізу середнє значення плюс стандартне відхилення дає нам значення для економіки зі значним ступенем залежності, а середнє значення мінус стандартне відхилення свідчить про незначну залежність. З точки зору методики розрахунку в першому випадку ми присвоюємо максимальну кількість балів, а в другому – мінімальну.

Оскільки проведений аналіз свідчить про досить широкі діапазони значень, нами пропонується розподілити значення показників на 5 груп і залежно від групи присвоювати відповідну кількість балів. Максимальну кількість балів за окремим показником ми встановлюємо на відмітці 10, відповідно мінімальну – 0 балів. Проміжними значеннями будуть 2,5, 5 і 7,5 балів залежно від групи, до якої потрапляє показник.

У таблиці 1 запропоновано загальні підходи до розподілу на групи і бали залежно від інтервалу, в якому перебуває значення.

Таблиця 1

Розподіл балів залежно від інтервалу

Інтервал	Кількість балів
Менше середнє значення мінус стандартне відхилення	0

Від середнього значення мінус стандартне відхилення до середнього значення мінус ½ стандартне відхилення	2,5
Від середнього значення мінус значення, мінус ½ стандартне відхилення до середнього значення плюс ½ стандартне відхилення	5
Від середнього значення плюс ½ стандартне відхилення до середнього значення плюс стандартне відхилення	7,5
Більше середнє значення плюс стандартне відхилення	10

Базуючись на даних описової статистики за кожним з показників, нами було розраховано інтервали для кожної з груп значень показників.

Підбиваючи підсумки проведеного аналізу в цілому, маємо сказати, що за 10 років залежність економік провідних країн світу зростає в середньому на 20-30 %, що цілком підтверджує процеси глобалізації та інтеграції світових економічних систем.

Базуючись на цих даних, можна розрахувати рівень залежності економіки конкретної країни (або ступінь її інтегрованості) від решти світу.

Суть пропонованої нами методики полягає в розрахунку балів за кожним з показників, наведених для аналізу, та на основі сумарного значення – формування висновків щодо рівня залежності країни від зовнішніх відносин. Максимальна кількість балів, що може бути отримана, – 70.

Таким чином, оцінку рівня залежності національної економіки від зовнішнього середовища пропонується проводити за формулою.

$$\left\{ \begin{array}{l} I = \sum_{i=1}^n P_i \\ P_i = 1, \quad K_i > \bar{k}_i + \delta_i \\ P_i = 0,75, \quad \bar{k}_i + 1/2 \cdot \delta_i < K_i < \bar{k}_i + \delta_i \\ P_i = 0,5, \quad \bar{k}_i - 1/2 \cdot \delta_i < K_i < \bar{k}_i + 1/2 \cdot \delta_i \\ P_i = 0,25, \quad \bar{k}_i - \delta_i < K_i < \bar{k}_i - 1/2 \cdot \delta_i \\ P_i = 0, \quad K_i < \bar{k}_i - \delta_i \end{array} \right. \quad (1)$$

де I – інтегральна оцінка рівня залежності національної економіки;

P_i – кількість балів за i -м коефіцієнтом;

\bar{k}_i – середнє значення i -го коефіцієнта;

δ_i – стандартне відхилення.

Середнє значення i -го коефіцієнта та стандартне відхилення за період з 1999 до 2008 року наведені в таблиці 2.

Базуючись на цих значеннях, використовуючи формулу 1 та підхід, що подано в таблиці 1, розподілимо отримані значення за групами балів: 0; 2,5; 5; 7,5; 10. Результати розподілу наведені в таблиці 3.

Таблиця 2

Середні значення та стандартні відхилення показників зовнішньої залежності за період з 1999 до 2008 року

Показник	Параметр	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Зовнішній товарообіг до ВВП	Середнє значення	57,23	62,49	61,24	58,64	57,68	60,46	62,03	65,44	66,44	69,81
	Стандартне відхилення	16,84	18,02	17,71	16,47	16,29	17,21	17,85	19,12	19,79	21,52
Експорт до ВВП	Середнє значення	24,71	26,57	26,27	26,43	25,36	26,39	26,88	27,72	27,61	29,02
	Стандартне відхилення	11,43	11,96	10,83	9,29	8,76	9,07	9,21	9,28	9,55	10,62
Імпорт до ВВП	Середнє значення	22,94	24,85	24,30	23,91	23,29	24,82	25,76	27,15	27,78	29,71
	Стандартне відхилення	8,44	9,06	8,62	7,74	7,22	7,27	7,51	8,15	8,49	9,88
Сальдо платіжного балансу до ВВП	Середнє значення	2,56	2,63	1,96	2,33	2,33	2,64	2,69	3,18	3,26	3,04
	Стандартне відхилення	1,78	1,32	1,37	2,03	1,79	1,74	1,93	2,19	2,56	2,17
Співвідношення золотовалютних резервів до ВВП	Середнє значення	н/д	3,42	3,25	3,64	4,14	4,08	4,22	4,57	4,57	4,42
	Стандартне відхилення	н/д	1,07	1,05	1,21	1,49	1,50	1,87	2,12	2,11	2,00
Співвідношення зовнішнього боргу до ВВП	Середнє значення	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	38,63	40,50	42,18	47,78
	Стандартне відхилення	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	21,99	23,32	24,98	26,05
Прямі іноземні інвестиції до ВВП	Середнє значення	2,21	3,50	1,93	2,06	1,48	1,80	2,57	3,12	3,43	2,66
	Стандартне відхилення	1,70	2,58	1,15	1,78	0,97	1,36	2,10	1,74	2,48	1,61

Таблиця 3

Розподіл балів за групами

Назва показника	Кількість балів	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Зовнішній товарообіг до ВВП	0	40,39	44,47	43,53	42,17	41,39	43,25	44,19	46,32	46,65	48,30
	2,5	48,81	53,48	52,38	50,40	49,54	51,85	53,11	55,88	56,55	59,05
	5	57,23	62,49	61,24	58,64	57,68	60,46	62,03	65,44	66,44	69,81
	7,5	65,64	71,50	70,10	66,88	65,83	69,06	70,96	75,00	76,33	80,57
	10	74,06	80,51	78,95	75,12	73,98	77,67	79,88	84,56	86,22	91,33
Експорт до ВВП	0	13,27	14,61	15,44	17,14	16,60	17,32	17,68	18,44	18,06	18,40
	2,5	18,99	20,59	20,86	21,79	20,98	21,85	22,28	23,08	22,83	23,71

	5	24,71	26,57	26,27	26,43	25,36	26,39	26,88	27,72	27,61	29,02
	7,5	30,42	32,55	31,69	31,08	29,74	30,92	31,49	32,36	32,39	34,33
	10	36,14	38,53	37,10	35,72	34,12	35,46	36,09	37,00	37,17	39,64
Імпорт до ВВП	0	14,50	15,79	15,68	16,17	16,07	17,55	18,25	19,00	19,29	19,82
	2,5	18,72	20,32	19,99	20,04	19,68	21,19	22,01	23,08	23,54	24,76
	5	22,94	24,85	24,30	23,91	23,29	24,82	25,76	27,15	27,78	29,71
	7,5	27,16	29,38	28,61	27,77	26,90	28,45	29,51	31,23	32,03	34,65
	10	31,38	33,91	32,92	31,64	30,51	32,09	33,26	35,30	36,28	39,59

Продовж. табл. 3

Назва показника	Кількість бапів	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Сальдо платіжного балансу до ВВП	0	0,78	1,31	0,59	0,29	0,54	0,90	0,76	0,99	0,69	0,87
	2,5	1,67	1,97	1,28	1,31	1,44	1,77	1,72	2,08	1,97	1,96
	5	2,56	2,63	1,96	2,33	2,33	2,64	2,69	3,18	3,26	3,04
	7,5	3,45	3,29	2,65	3,34	3,23	3,52	3,65	4,28	4,54	4,13
	10	4,35	3,95	3,33	4,36	4,12	4,39	4,61	5,37	5,82	5,22
Співвідношення золотовалютних резервів до ВВП	0	н/д	2,35	2,20	2,43	2,64	2,57	2,35	2,45	2,47	2,40
	2,5	н/д	2,88	2,72	3,03	3,39	3,33	3,28	3,51	3,52	3,41
	5	н/д	3,42	3,25	3,64	4,14	4,08	4,22	4,57	4,57	4,42
	7,5	н/д	3,95	3,78	4,24	4,88	4,83	5,16	5,63	5,63	5,43
	10	н/д	4,48	4,30	4,85	5,63	5,58	6,09	6,69	6,68	6,43
Співвідношення зовнішнього боргу до ВВП	0	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	16,64	16,24	15,10	21,73
	2,5	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	27,64	27,50	27,39	34,76
	5	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	38,63	38,77	39,68	47,78
	7,5	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	49,63	50,03	51,96	60,81
	10	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	60,62	61,29	64,25	73,83
Прямі іноземні інвестиції до ВВП	0	н/д	-1,07	-1,05	-1,21	-1,49	-1,50	-1,87	-2,12	-2,11	-2,02
	2,5	н/д	0,91	0,84	0,91	0,95	0,91	0,71	0,70	0,71	0,70
	5	н/д	2,88	2,72	3,03	3,39	3,33	3,28	3,51	3,52	3,41
	7,5	н/д	4,86	4,61	5,15	5,83	5,74	5,86	6,33	6,33	6,12
	10	н/д	6,83	6,50	7,28	8,27	8,16	8,44	9,14	9,15	8,83

Отже, даний розподіл базується на реальних даних економік найбільш розвинутих країн світу, оброблених статистичними засобами, що дає право розраховувати на достатній ступінь адекватності роз-

робленої моделі. Трактування результатів, отриманих після розрахунків, достатньо просте – чим ближчу до 70 кількість балів отримує країна, тим більша її залежність від зовнішньоекономічних відносин, при цьому необхідно пам'ятати, що 70 – це максимальна кількість балів.

Для ілюстрації дії запропонованої нами методики проаналізуємо ступінь залежності від світової економіки таких країн, як Японія, США та Німеччина в 2008 році. Результати проведеного аналізу наведені в таблиці 4.

Таблиця 4

**Рівень зовнішньої залежності за деякими країнами світу
в 2008 році**

Назва показника	Кількість балів	Значення за групами	Фактичні значення в країнах			Кількість балів за країнами		
		2008	США	Японія	Німеччина	США	Японія	Німеччина
Зовнішній товарообіг до ВВП	0	48,30	30,41	34,72	88,26	0	0	7,5
	2,5	59,05						
	5	69,81						
	7,5	80,57						
	10	91,33						
Експорт до ВВП	0	18,40	12,7	17,4	47,2	0	0	10
	2,5	23,71						
	5	29,02						
	7,5	34,33						
	10	39,64						
Імпорт до ВВП	0	19,82	17,6	17,3	40,9	0	0	10
	2,5	24,76						
	5	29,71						
	7,5	34,65						
	10	39,59						
Сальдо платіжного балансу до ВВП	0	0,87	4,9	3,2	6,7	7,5	5	10
	2,5	1,96						
	5	3,04						
	7,5	4,13						
	10	5,22						
Співвідношення золотовалютних резервів до ВВП	0	2,40	0,55	23,64	4,74	0	10	5
	2,5	3,41						
	5	4,42						
	7,5	5,43						
	10	6,43						
Співвідношення зовнішнього	0	21,73	95,2	40,9	155,6	10	5	10
	2,5	34,76						

боргу до ВВП	5	47,78						
	7,5	60,81						
	10	73,83						
Прямі іноземні інвестиції до ВВП	0	0	2,23	0,33	0,73	5	2,5	5
	2,5	0,70						
	5	3,41						
	7,5	6,12						
	10	8,83						
Усього	-	-	-	-	-	22,5	22,5	57,5

Результати, що були отримані, виявились досить несподіваними. Країни, що традиційно вважаються флагманами світової економіки (США, Японія), виявились відносно незалежними від зовнішніх джерел, набравши однакову кількість балів – 22,5. Більш очікуваний результат продемонструвала Німеччина – 57,5 балів, що свідчить про значний рівень залежності. У цілому аналіз показав, що європейські країни демонструють досить значний рівень зовнішньої залежності, що багато в чому обумовлене значним зовнішнім боргом, а також обсягом торгових операцій відносно ВВП.

Проаналізуємо залежність економіки України від зовнішніх відносин. У таблиці 5 наведені показники, що будуть використані як база аналізу.

Таблиця 5

**Показники рівня зовнішньої залежності України
за період 2002-2008 рр.**

Показник	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Сальдо поточного рахунку платіжного балансу	7,5	5,8	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,1
Валовий зовнішній товарообіг	105,8	113	119,6	101,9	96,1	96,4	102
Експорт товарів і послуг	55,1	57,8	63,6	51,3	46,6	45,3	47,0
Імпорт товарів і послуг	50,7	55,2	56,0	50,6	49,5	51,1	55,0
Валовий зовнішній борг	51,1	47,5	47,2	45,9	50,6	58,6	56,7
Офіційні резервні активи	11	14	15	22	21	23	17
Прямі іноземні інвестиції в Україну	10,8	10,9	10,5	10,5	15,7	15,3	16,2

Визначимо рівень зовнішньої залежності України в 2005 та 2008 рр. (таблиця 6). Даний період був взятий нами за основу, оскільки саме тоді українською владою було проголошено шлях до інтеграції у світове господарство, Україна стала членом СОТ та значно підвищила

обсяги міжнародної діяльності – експорт, імпорт, іноземні інвестиції, зовнішній борг.

Як свідчить проведений аналіз, Україна є вкрай залежною від зовнішніх відносин, при цьому ця залежність зростає. У цілому майже за кожним з аналізованих нами показників Україна перевищує світові аналоги, за деякими показниками навіть в рази. Обсяги зовнішньої торгівлі, що перевищують за обсягами ВВП, свідчать про дуже значну залежність від зовнішніх відносин, від світової кон'юнктури та цін на зовнішніх ринках.

Таблиця 6

Рівень залежності економіки України від зовнішніх відносин

Назва показника	Кількість балів	Значення за групами		Фактичні значення в Україні		Кількість балів	
		2005 р.	2008 р.	2005 р.	2008 р.	2005 р.	2008 р.
Зовнішній товарообіг до ВВП	0	44,19	48,30	101,9	102	10	10
	2,5	53,11	59,05				
	5	62,03	69,81				
	7,5	70,96	80,57				
	10	79,88	91,33				
Експорт до ВВП	0	17,68	18,40	51,3	47,0	10	10
	2,5	22,28	23,71				
	5	26,88	29,02				
	7,5	31,49	34,33				
	10	36,09	39,64				
Імпорт до ВВП	0	18,25	19,82	50,6	55,0	10	10
	2,5	22,01	24,76				
	5	25,76	29,71				
	7,5	29,51	34,65				
	10	33,26	39,59				
Сальдо платіжного балансу до ВВП	0	0,76	0,87	2,9	7,1	5	10
	2,5	1,72	1,96				
	5	2,69	3,04				
	7,5	3,65	4,13				
	10	4,61	5,22				
Співвідношення золотовалютних резервів до ВВП	0	2,35	2,40	22	17	10	10
	2,5	3,28	3,41				
	5	4,22	4,42				
	7,5	5,16	5,43				
	10	6,09	6,43				
Співвідношення зовнішнього боргу	0	16,64	21,73	45,9	56,7	5	5
	2,5	27,64	34,76				

до ВВП	5	38,63	47,78				
	7,5	49,63	60,81				
	10	60,62	73,83				
Прямі іноземні інвестиції до ВВП	0	0	0	10,5	16,2	10	10
	2,5	0,71	0,70				
	5	3,28	3,41				
	7,5	5,86	6,12				
	10	8,44	8,83				
Усього	–	–	–	–	–	60	65

Фактично поточні кризові події в економіці України (значне падіння ВВП та промислового виробництва) багато в чому були обумовлені саме експортною орієнтацією більшості крупних виробництв в Україні. Перевищення зовнішнього боргу психологічної відмітки на 50 % ВВП також вказує на зростання залежності нашої держави від іноземних партнерів. Тобто економіка України є якщо не дуже інтегрованою, то принаймні дуже залежною від зовнішніх відносин.

Висновки. Таким чином, запропонована нами методика може бути інструментом для оцінки рівня залежності економіки країни від зовнішньоекономічних відносин. Аналіз на прикладі розвинутих країн світу засвідчив працездатність методики та дав змогу оцінити рівень залежності економік США, Японії та Німеччини від зовнішніх відносин. Результати аналізу показали, що найбільший рівень зовнішньої залежності з цих країн має Німеччина, а найменший – США. Оцінка рівня залежності України показала дуже значний її ступінь (значно вищий, ніж у більшості розвинутих країн світу), при цьому ця залежність зростає. Все це вказує на необхідність комплексної перебудови фінансової системи України з урахуванням її інтеграції у світовий фінансовий та економічний простір.

Список літератури

1. Москаленко, В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа діагностики його банкрутства [Текст] / В. П. Москаленко, О. Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 6. – С. 180–192.
2. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org>.
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
4. Офіційний сайт Principal Global Indicators [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.financialdatalink.sharepointsite.net.
5. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями [Текст] : монографія / за наук. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2002. – 387 с.

Summary

The article analyses the contemporary state of the state regulation of the financial system of Ukraine and explains the importance of introduction of a single regulator (mega-regulator) of Ukraine's financial system in the framework of global integration processes.

Отримано 21.04.2010

УДК 368(477)

О.С. Журавка, ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ БРОКЕРІВ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

У статті розглядається діяльність страхових брокерів і визначається їх роль на страховому ринку України з урахуванням міжнародного досвіду.

Ключові слова: страховий посередник, страховий агент, страховий брокер, страховий ринок, страхова послуга.

Постановка проблеми. На сьогодні можна з упевненістю зазначити, що з кожним роком зростає необхідність у страхуванні – як інституту реального захисту майнових та соціальних інтересів громадян. Свідченням цього є постійне збільшення активів страхових компаній, кількості страхових відшкодувань і підписаних угод. Проте потенціальні можливості вітчизняного страхування значно більші і вимагають свого розвитку. Цьому могла б сприяти масова пропаганда можливостей галузі, консалтингу послуг тощо. Назріла необхідність створення посередницького ринку між страховиками і потенційними клієнтами.

Слід відзначити, що в сучасній ринковій економіці саме страхові брокери відіграють дуже важливу роль: надаючи посередницькі послуги, вони діють як своєрідні інжирингові агенти, відтворюючи конкуренцію між страховими компаніями, одночасно стимулюють розвиток самого страхового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній економічній науці проблеми діяльності страхових брокерів досліджували такі науковці і фахівці, як В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, Ф.М. Фурман, Н.М. Внукова, С.В. Слесарук, Ю.О. Махортов, В.М. Дарков, І.А. Габідулін та інші. Проте питання розвитку посередницьких послуг на страховому ринку України сьогодні залишається невирішеним і потребує подальшого дослідження.